

**Conselleria d'Agricultura,
Pesca i Medi Natural**

Direcció General de Medi Natural
i Gestió Forestal

Presentació Objectius LNV: FORMENTERA
Els objectius d'aquesta reunió 16/10/2024 són:

1.- Explicar situació actual, actuacions realitzades i les que farem 2024- 2028.

Comunicar a la població les accions que farem.

2.- Explicar estudis en marxa: uib parasitoids, caixes refugi de ratapinyades, 29% ocupació = èxit.

3.- Explicar accions fetes i propostes.

4.- Demanar ajuda a la ciutadania: per localització bosses.

5.- Explicar el control tècnic exhaustiu que es fa.

Pla de aplicació aeri + ok de san vegetal.

Projecte de aplicació aeri + ok de xarxa natura i ok de ENP.

Control de Qualitat (ESMA).

6.- Del SSF «PLAN DE CONTROL DE LA PROCESIONARIA DEL PINO (*Thaumetopoea pityocampa* Den. & Schiff.) MEDIANTE TRATAMIENTO AÉREO DE LOS PINARES DE IBIZA, 2021-2026».

7.- Projecte de PROJECTE DE CONTROL DE LA PROCESSIONÀRIA DEL PI (*Thaumetopoea pityocampa* Den. & Schiff.) MITJANÇANT TRACTAMENT TERRESTRE A LES ZONES D'US PÚBLIC. ILLES BALEARS 2021-2025.

8.- Tragsa: "Proyecto de tratamiento aéreo contra la procesionaria del pino (*Thaumetopoea pityocampa* Den & Schiff.): ejecución, control y seguimiento. Otras actuaciones de control integral, Islas Baleares 2024-2028"

9.- Compra màquina polvoritzadora per pitiuses. (2021)

10.- Seguirem amb l'eliminació de bosses, que s'ha intensificat molt en els darrers anys.

**Conselleria d'Agricultura,
Pesca i Medi Natural**

Direcció General de Medi Natural
i Gestió Forestal

Novetats:

11.- Col·locació de 1.102 trampes G amb tapa, col·locació, seguiment i retirada.

12.- Entrega al Consell insular de Formentera de trampes G.

13.- Tríptic «Perill de processionària» a mes a mes del d'anys passats Tríptic «Tractament aeri 2021-2025».

14.- Tríptic «Tractament aeri Formentera 2024-2027».

15.- Per 2024. farem un esforç molt gran, per tractar 15.000 ha més. Cost d'uns 2.788.167,78 €/anys per 2024 (1.360.725,29€), 2025, 2026, 2027 i 2028 (1.452.674,95€).

Necessitem el recolçament dels ajuntament, que son ells el que dins de la zona urbana son els competents.

El SSF ha proporcionat trampes, caixes niu, i vos ajudarem en tot ho possible, però les heu de col·locar, localitzar les bosses, eliminar-les etc.

Recordar que les erugues «pican» i que son perilloses per les persones i animals.

Articles Tècnics que ens contaran. Publicat al 8º CFN.

»Metodología utilizada para el control de plagas mediante tratamientos aéreos en las islas de Mallorca y Formentera» i «La importancia del análisis en las superficies cubiertas por tratamientos fitosanitarios aéreos. La procesionaria del pino en la isla de Formentera».

Gràcies a tots i ara en les presentacions vos donarem més detalls.

**Conselleria d'Agricultura,
Pesca i Medi Natural**

Direcció General de Medi Natural
i Gestió Forestal

L'ordre de la reunió es la següent: 16/10/24

Ordre del dia presentació tractament aeri Eivissa (reunió explicativa)

Lloc: Consell Insular d'Eivissa.

11:00-11:15 Inauguració: President del Consell de Formentera: Llorenç Cordoba i Directora general de Medi Natural i Gestió Forestal: Ana Torres Riera.

11:15-11:25 Presentació reunió. Objectius. Luis Núñez-SSF.

11:25-11:40 Situació del estudi de parasitòids d'ous de la processionària del pi a Eivissa-Formentera. Cria i solta a Formentera. Miguel Angel Miranda-UIB Zoologia. (Videoconferència).

11:40-12:00 Procediments de control de qualitat en els tractament aeris. Germinal Belvis-ESMA. (Videoconferència).

12:00-12:20 Informe final Formentera 2023-2024. Resumen d'actuacions. Evolució i Situació actual. Marisa Santiago-SSF. (Videoconferència).

12:20-12:40 Actuacions de control, estiu 2024: Trampeig massiu. Tapa per evitar la fauna no diana. Resultats. Luis Núñez-SSF.

12:40-12:45 Fulletó nou de tractament aeri 2024-2028 y Proposta zones de tractament aeri 2024 i 2024-2025 i control de qualitat. Luis Núñez-SSF.

12:45-13:00 Comentaris i Preguntes.

13:00 Cloenda de la reunió: Conseller d'Agricultura, Pesca i Medi Natural: Joan Simonet Pons. (Videoconferència).

QUÈ PUC FER?

- Si veis erugues, no les manipuleu. Únicament les podeu manipular si disposau de **material de protecció** adequat.
- En zones **afectades** per la processonària del pi **evitau passejar entre finals de l'hivern i principis de la primavera**.
- En època de **processons d'erugues** heu de dur els **cans fermats**. Pot ser recomanable dur-los amb **morrió** si són joves o nerviosos. Estau atents mentre passejau per **evitar les processons d'erugues**.

- Si al jardí teniu pins amb bosses, **eliminau-ne els ramells i les erugues** al més aviat possible. Quan manipuleu les bosses és important que us **cobriu el cos amb pantalons llargs, màniga llarga, guants i ulleres protectores**.

ATENCIÓ (perill): les erugues són urticants. Anau alerta amb la pell i els ulls. Evitau trepitjar-les i tocar-les.

ATENCIÓ (respectau)

- Els parany per combatre la plaga.
- Els recipients per al control científic de la processonària.

En cas de voler ampliar la informació, podeu consultar el nostre web:

<http://sanitatforestal.caib.es>

LA PROCESSIONÀRIA DEL PI

A LES ILLES D'EIVISSA
I FORMENTERA

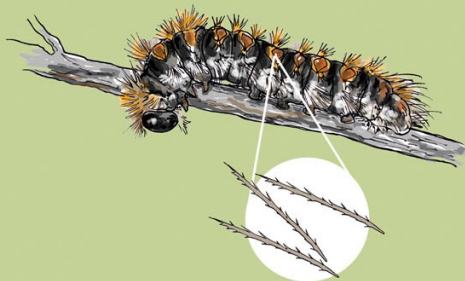
QUÈ ÉS?

Es coneix com a **processionària del pi** la papallona nocturna de nom científic *Thaumetopoea pityocampa* schiff.

El seu nom comú es deu al fet que és una espècie gregària i les **erugues** es desplacen en forma de **filera** o **processó**.

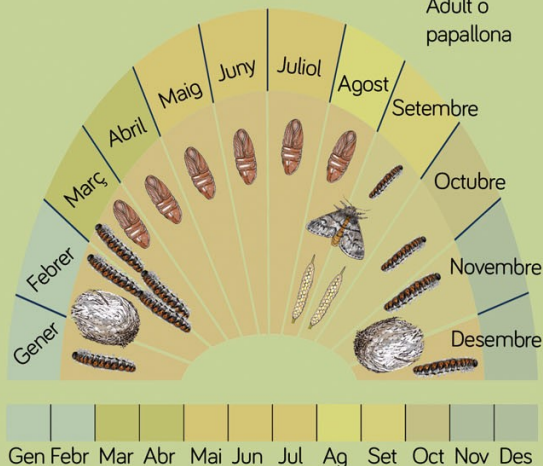
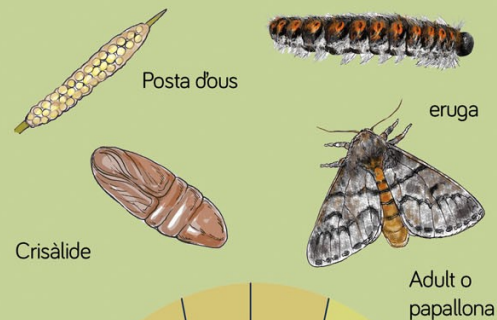
És un **insecte defoliador** que ataca els **pins** i que pot arribar a afectar-los de **manera greu**, si els atacs són molt intensos i repetits o si els arbres estan molt afeblits.

Les **erugues** de la processionària tenen **pèls molt urticants** que es deixen anar i volen amb l'**aire**. **Causen** afeccions en les **persones** i en els **animals**.

QUAN ESTÀ ACTIVA?

El cicle biològic de la processionària es divideix en 4 fases: **ou**, **eruga**, **crisàlide** (o pupa) i **papallona**.

COM EM POT AFECTAR?

L'eruga de la processionària segrega una **substància urticant** anomenada **thaumetopina**, que causa **infors** i **reaccions urticants** i al·lèrgiques.

En les **persones** l'afecció se sol produir quan la pell entra en **contacte** amb els **pèls urticants presents en l'aire**.

En els **animals**, especialment en els **cans**, cal prestar especial atenció, ja que les solen tocar amb la **boca** i el **musell**, cosa que els pot provocar l'**obstrucció** de les **vies respiratòries**.

En cas d'afecció, anau al metge o al veterinari per rebre tractament (antihistamínic).

IMPORTANT: a final de l'hivern l'eruga és adulta i baixa dels pins per enterrar-se. En aquesta època forma les característiques processons i les erugues tenen el màxim poder urticant, amb la qual cosa hem de prestar especial atenció per evitar tocar-les.

Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural

Direcció General de Medi Natural
i Gestió Forestal

¿QUÉ PUEDO HACER?

- Si ves orugas, no las manipules. Únicamente las puedes manipular si dispones de **material de protección** adecuado.
- En zonas **afectadas** por la procesionaria del pino **evita** pasear entre finales de invierno y principios de primavera.
- En época de **procesiones de orugas** lleva **atado al perro**. Puede ser recomendable llevarlo con **bozal** si es joven o nervioso. Presta atención mientras paseas para **evitar las procesiones de orugas**.

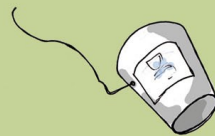
- Si en tu **jardín** hay **pinos con bolsones**, **elimina los ramilletes y las orugas** lo antes posible. Al **manipular** los bolsones es importante **cubrirse el cuerpo con pantalones largos, manga larga, guantes y gafas protectoras**.

ATENCIÓN (peligro): Las orugas son urticantes. Ve con cuidado con la piel y los ojos. Evita pisarlas y tocarlas.

ATENCIÓN (respeto):

- Las trampas para combatir la plaga.
- Los vasos para el control científico de la procesionaria.

En caso de querer ampliar la información, podéis consultar nuestra página web:

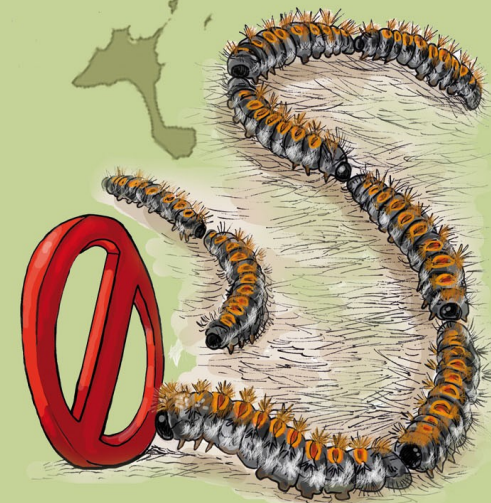
<http://sanitatforestal.caib.es>

GOVERN
ILLES
BALEARNS

LA PROCESIONARIA DEL PINO

EN LAS ISLAS DE IBIZA
y FORMENTERA

Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural

Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal

¿QUÉ ES?

Se conoce como **procesionaria del pino** a la mariposa nocturna de nombre científico *Thaumetopoea pityocampa* Schiff.

Su nombre común se debe a que es una especie gregaria y las **orugas** se desplazan en forma de **hilera** o **procesión**.

Es un **insecto defoliador** que ataca a los **pinos** y que puede llegar a afectarlos de **manera grave**, si los ataques son muy intensos o repetidos o si los árboles están muy debilitados.

Las **orugas** de la procesionaria tienen **pelos muy urticantes** que se sueltan y vuelan con el **aire**. Causan afecciones en las **personas** y en los **animales**.

¿CUÁNDO ESTÁ ACTIVA?

El ciclo biológico de la procesionaria se divide en 4 fases: **huevo, oruga, crisálida** (o pupa) y **mariposa**.

¿CÓMO ME PUEDE AFECTAR?

La oruga de la procesionaria segrega una **sustancia urticante** llamada **thaumatopina**, que es la causante de **hinchazones** y de **reacciones urticantes y alérgicas**.

En las **personas** el daño se suele producir cuando la piel entra en **contacto** con los **pelos urticantes** presentes en el **aire**.

En los **animales**, especialmente en los **perros**, hay que prestar especial atención, ya que suelen tocarlas con la **boca** y el **hocico**, lo cual puede provocarles la **obstrucción** de las **vías respiratorias**.

IMPORTANTE: a finales de invierno la oruga es adulta y baja de los pinos para enterrarse en el suelo. En esta época forma las características procesiones y las orugas tienen su máximo poder urticante, con lo que debemos prestar especial atención para evitar tocarlas.

En caso de afección, acude al médico o al veterinario para recibir tratamiento (antihistamínicos).

Trampes G amb tapa per evitar captura de fauna no diana

Resultats

Es reporta la caiguda de només 43 sargantanes (27 vives i 16 mortes) a les 6.459 trampes G col·locades amb tapa per a evitar la captura de fauna no diana. El que suposa la reducció d'un 84 % de captures amb respecte l'any 2022, tenint en compte que se instal·len 5 vegades més trampes G que en 2022.

TOTAL LAGARTIJAS 2022

TRAMPEO 2022	LAGARTIJAS CAPTURADAS TOTAL		
1259 TRAMPAS G	VIVAS	MUERTAS	TOTAL
LAGARTIJAS CAPTURADAS	174	99	273

TOTAL LAGARTIJAS 2023

TRAMPEO 2023	LAGARTIJAS CAPTURADAS TOTAL		
6.459 TRAMPAS G	VIVAS	MUERTAS	TOTAL
LAGARTIJAS CAPTURADAS	27	16	43

Conclusió

Es certifica que la col·locació de les tapes per a la fauna no diana col·locades en les trampes G redueixen considerablement el nombre de captures accidentals de sargantanes a Eivissa.

Es proposa la col·locació de les tapes a totes les trampes G que se col·loquen a Eivissa, Formentera, P.N. Dragonera i P.Nac. Cabrera.

Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural

Direcció General de Medi Natural
i Gestió Forestal

QUÈ ÉS I COM AFECTA?

Thaumetopoea pityocampa, més conegut com a processionària del pi, és un insecte lepidòpter defoliador que s'alimenta de les fulles dels pins autòctons del nostre arxipèlag (*Pinus halepensis*). Provoca defoliacions que poden ser greus si els atacs són molt intensos o repetits, o si els arbres estan debilitats.

La processionària té un cicle anual de quatre fases: ou, eruga (larva), crisàlida (pupa) i imago (adult o papallona). Passa en forma d'eruga la major part de la seva vida (d'octubre a març), període en què provoca més danys als pins. També provoca danys a les persones i als animals a causa dels pèls urticants de les erugues.

CAMPANYA DE CONTROL DE LA PLAGA · PROCESSIONÀRIA DEL PI · CAMPANYA DE CONTROL DE LA PLAGA

Més informació:
sanitatforestal.caib.es

Govern de les
Illes Balears

Conselleria d'Agricultura,
Pesca i Medi Natural

PROCESSIONÀRIA
DEL PI
A FORMENTERA
CAMPANYA
DE CONTROL
DE LA PLAGA
2024-2027

CAMPANYA DE CONTROL DE LA PLAGA · PROCESSIONÀRIA DEL PI

Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural

Direcció General de Medi Natural
i Gestió Forestal

LA PLAGA A FORMENTERA

L'any 2007 es va detectar per primera vegada la processonària del pi a Formentera i al llarg de 2008 es va constatar la presència de l'insecte per tota l'illa. D'ençà que es va detectar, l'Administració va iniciar actuacions de control integral contra l'insecte perquè no arribés a ser una plaga.

No obstant això, l'any 2016, mitjançant una resolució del conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, es va declarar l'existència de la plaga de processonària del pi a tota l'illa de Formentera i es varen qualificar d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin per controlar-la (BOIB 132, de 18 d'octubre).

QUANTITAT DE CAPTURES

2019	2020	2021	2022	2023
17.325	8.813	28.134	15.412	30.717

QUANTITAT DE BOSSES ELIMINADES

2019	2020	2021	2022	2023
1.651	11.576	25.507	26.367	>28.000

COL·LOCACIÓ DE PARANYS

JULIOL-OCTUBRE

Es basa en la captura de papallones mascle mitjançant paranys amb una feromona d'atracció sexual.

Es recomana col·locar els paranys abans del 15 de juliol i mantenir-los fins a principis d'octubre. La densitat adequada és d'1-2 paranys per hectàrea. S'ha d'instal·lar un parany sec de tipus G.

El 2023 a Formentera es varen capturar un total de 30.717 papallones mascle, cosa que representa un increment del 50 % respecte a l'any 2022. És la dada de captures més alta registrada des de l'inici del parament de trampes, el 2007.

TRACTAMENT AERI

OCTUBRE-NOVEMBRE

El tractament aeri consisteix en la polvorització dels pinars amb un helicòpter dotat de tecnologia DGPS, que permet controlar en tot moment la dosi i la superfície. S'aplica a un volum ultrabaix (una dosi de 3,5 l/ha) un producte fitosanitari biològic que s'utilitza en agricultura ecològica, *Bacillus thuringiensis* varietat *kurstaki*, un bacteri que es troba de manera natural al sòl i a les plantes. Entre 2017 i 2021 es varen tractar aproximadament 3.000 hectàrees l'any.

Aquest tractament és totalment inòcua per a les persones i per als animals. Es degrada ràpidament i no afecta les abelles.

L'any 2024 començarà el tractament aeri a Formentera per un període de 4 anys.

ELIMINACIÓ DE BOSSES

NOVEMBRE-GENER

La processonària del pi es protegeix del fred teixint bosses durant l'hivern. Des de l'any 2014 la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural a través de l'Ibanat i empreses contractades retiren les bosses tant de manera manual com mecànica.

Durant els anys 2022 i 2023 el nombre de bosses eliminades es va incrementar notablement fins a arribar a superar les 50.000.

TRACTAMENT TERRESTRE

OCTUBRE-NOVEMBRE

Es basa en la polvorització de *Bacillus thuringiensis* varietat *kurstaki* mitjançant un canó atomitzador muntat sobre una camioneta. Els anys 2022 i 2023 es va polvoritzar l'àrea recreativa de Can Marroig i tots els camins accessibles de la repoblació de la finca pública sa Tanca d'Allà Dins.

CAIXES PER A REFUGI DE RATAPINYADES

Des de l'any 2009 la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural ha instal·lat 88 caixes per a refugi de ratapinyades (considerades grans predadors de les papallones en vol), que es revisen amb regularitat.

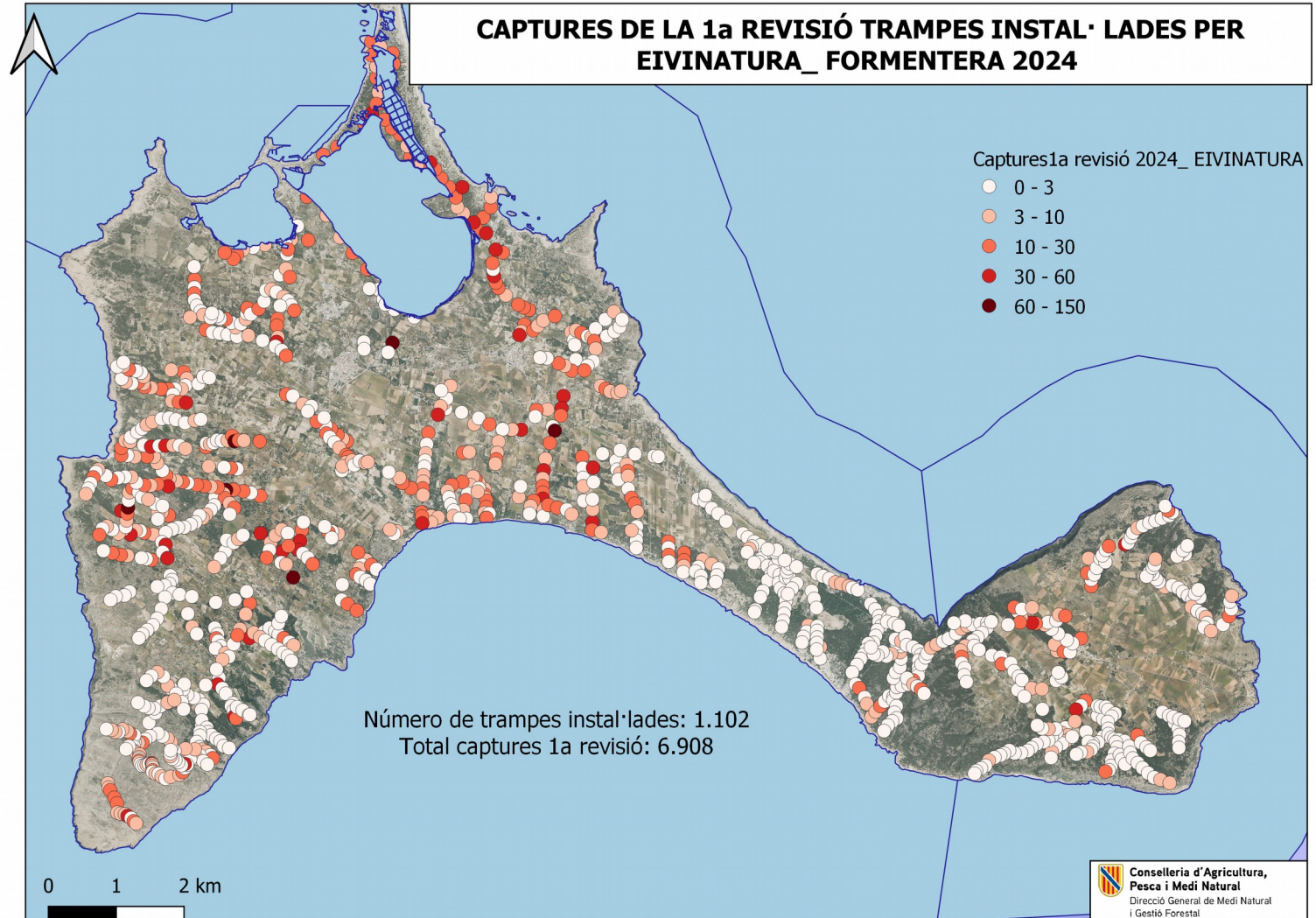
ESTUDI DE PARASITOIDES D'OUS

Des de l'any 2018 la UIB du a terme diversos estudis de parasitoides d'ous de processonària amb l'objectiu d'establir estratègies de control biològic de la plaga.

Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural

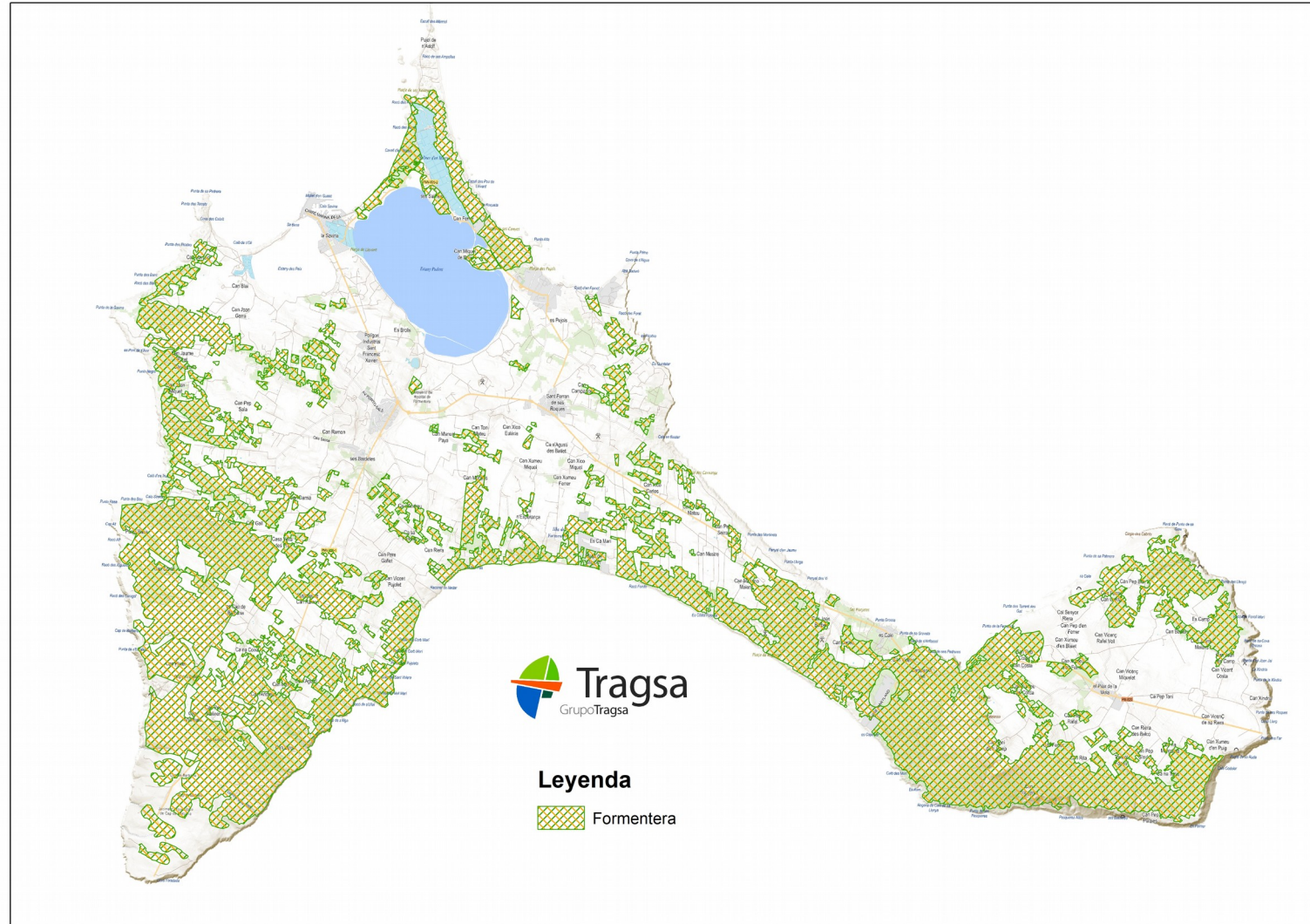
Direcció General de Medi Natural
i Gestió Forestal

Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural

Direcció General de Medi Natural
i Gestió Forestal

**Conselleria d'Agricultura,
Pesca i Medi Natural**

Direcció General de Medi Natural
i Gestió Forestal

Per qualsevol dubte de processonària del pi i perforadors del pi telefonar al PIA (Punt de informació ambiental): 900151617 o enviar un correu a:

[sanitatforestal.caib.es](mailto:procesionariaibanatibiza@gmail.com)

Per localització de bosses d'erugues, enviar correu a:

procesionariaibanatibiza@gmail.com

i més informació a la pàgina web

<http://sanitatforestal.caib.es>